

॥ ३० ॥ ३१ ॥ तंचैवेति एवमध्यात्मं त्रिपुरदाहे पिसंसारालोकः सूक्ष्मः प्रपंचोयावद्देहपातं बाधितानुत्थयानुवर्तत एव तं बालं हिरण्यगर्भाख्यं सूक्ष्मसमष्टिरूपं पुरंदरधुरं कगतं जीवन्मुक्तप्रतीतिगोचरं जिज्ञासमाना उमा ब्रह्मविद्यामया कृत्स्नबाधे कृते पि अयं कोऽवशिष्ट इत्यब्रवीत् पृष्ठवती तत्र महादेवस्तस्य प्रत्यगनन्यत्वाद् अनुत्तरमेवोत्तरद्वौ अतएव तं सूक्ष्मसमष्टिं कइति वेदेवंति प्रजापतिर्विकइति तस्य नामैव कइति प्रति

ब्रह्माणं सारं थिं कृत्वा विनियुज्य च सर्वशः ॥ त्रिपर्वणा त्रिशल्येन तेन तानि विभेदसः ॥ ३० ॥ शरेणादित्यवर्णेन कालाग्निं समतेजसा ॥ ते सुराः सपुरास्तत्र दग्यारुद्रेण भारत ॥ ३१ ॥ तंचैवांकगतं हृत्वा बालं पंचशिखंपुनः ॥ उमा जिज्ञासमाना वैकोयमित्यब्रवीत्तदा ॥ ३२ ॥ असूयतश्च शक्रस्य वज्रेण प्रहरिष्यतः ॥ सवज्रं स्तंभयामास तं बाहुं परिघोषमं ॥ ३३ ॥ न संबुबुधिरे चैव देवास्तं भुवनेश्वरं ॥ सप्रजापतयः सर्वे तस्मिन्मुमुदुरीश्वरे ॥ ३४ ॥ ततो ध्यात्वा च भगवान् ब्रह्मा तमभि तौ जसं ॥ अयं श्रेष्ठ इति ज्ञात्वा वंदे तमुमापतिं ॥ ३५ ॥ ततः प्रसादयामासुरुमां रुद्रं च ते सुराः ॥ बभूव स तदा बाहुर्बलं हंतुं रथं ॥ ३६ ॥ सचापि ब्राह्मणो भूत्वा दुर्वासानामवीर्यवान् ॥ द्वारवत्यां मम गृहे चिरं कालमुपावसन् ॥ ३७ ॥ विप्रकाराद्वयं केस्मिन् सुबहून्मम वेदमनि ॥ तानुदारतया चाहं क्षमेचातिदुःसहान् ॥ ३८ ॥ सर्वैरुद्रः सच शिवः सोऽग्निः सर्वः ससर्वजित् ॥ सचैवेंद्रश्च वायुश्च सोऽश्विनौ सच विद्युतः ॥ ३९ ॥ सचंद्रमाः सचे शानः ससूर्यो वरुणश्च सः ॥ स कालः सौतकोऽमृत्युः स यमो रात्र्यहानि च ॥ ४० ॥ मासार्धमासाः क्रतवः संध्ये संवत्सरश्च सः ॥ सधाता सविधाता च विश्वकर्मा ससर्ववित् ॥ ४१ ॥ नक्षत्राणि ग्रहाश्चैव दिशोऽथ प्रदिशस्तथा ॥ विश्वमूर्तिरमेयात्मा भगवान् परमद्युतिः ॥ ४२ ॥ एकधा च द्विधा चैव बहुधा च स एव हि ॥ शतधा सहस्रधा चैव तथा शतशत सहस्रधा ॥ ४३ ॥ ईदृशः समहो देवो भूयश्च भगवानतः ॥ न हि शक्या गुणा वक्तुमपि वर्षशतैरपि ॥ ४४ ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासनिके प० दानधर्मैर्देश्वरप्रशंसानाम एकषष्ठ्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १६१ ॥ ॥ ४३ ॥ वासुदेव उवाच युधिष्ठिर महाबाहो महाभाग्यं महात्मनः ॥ रुद्राय बहुरुपायबहुना मे निबोध मे ॥ १ ॥ वंदत्यग्निं महादेवं तथा स्थाणुं महेश्वरं ॥ एकाक्षं चंद्रवंकं चैव विश्वरूपं शिवं तथा ॥ २ ॥ इत नूतस्य देवस्य वेदज्ञा ब्राह्मणा विदुः ॥ घोरामन्यां शिवामन्यां तिनू बद्धा पुनः ॥ ३ ॥

ष्ठितं एवं सर्वत्राख्यानतात्पर्यज्ञेयं तथा शक्रबाहुस्तं भाख्यायिकया त्रिपुरघ्नं बाहुकृतं कर्मनरपृशतीति दर्शितं ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ एकधा ब्रह्मरूपेण द्विधा ब्रह्मभेदेन बहुधेत्यादि प्रपंचरूपेण ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ इति अनुशासनपर्वणि नै० आ० एकषष्ठ्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १६१ ॥ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥